

SSAD

Stratejik ve Sosyal Arařtırmalar Dergisi

ISSN 2587-2621

Volume 6 Issue 1, March 2022

sisaddergi@gmail.com

Makale Türü/Article Type: Araştırma/Research

Makale Gönderim Tarihi/Received Date: 01.02.2022

Makale Kabul Tarihi/Accepted Date: 06.03.2022

DOI: 10.30692/sisad.1066733

DONANMA MECMUASI GÖZÜNDEN İTİLAFA DEVLETLERİ DONANMALARI*

Allied Navies Through The Eyes Of The Navy Journal

Fatih ÖZASLAN

Arş. Gör.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

Tarih Bölümü

ORCID ID: 0000-0001-8136-6255

fzaslan@aku.edu.tr

Atf/Citation: Fatih Özaslan, (2022), “Donanma Mecmuası Gözünden İtilaf Devletleri Donanmaları”, *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, S.1 Mart 2022, s.121-137.

Öz: 18. ve 19. yüzyıllarda Osmanlı Devlet donanması yabancı devlet donanmalarına göre oldukça zayıf kalmıştır. Özellikle İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya'nın donanmalarını güçlendirmesi Osmanlı Devleti'nin de bu konuya önem vermesini sağlamıştır. Ancak devletin ekonomik durumu bu gelişmeyi engellemiştir. II. Meşrutiyet döneminde yetkililer basınında yardımıyla donanma konusunda halkı bilinçlendirmek isteyerek yardım toplamışlardır. Bu konuda en çok yayın yapan gazetelerin başında Donanma Mecmuası gelmektedir.

Donanma Mecmuası 1910 senesinde yayın hayatına başlamış ve içerisinde siyasi, askeri, toplumsal birçok konuya yer vermiştir. Mecmuada özellikle Osmanlı donanmasının nasıl güçlendirileceği konusunda birçok yazar fikirlerini ifade etmiştir. Bunun yanında donanma konusunun önemini iyice anlatabilmek için yabancı devlet donanmaları hakkında da birçok makale yazılmıştır. Donanma Mecmuası yazarları özellikle yabancı basını takip ederek elde ettikleri bilgileri halka aktarmıştır. Bu çalışmada İtilaf Devletlerinden İngiltere, Fransa, Rusya, İtalya, Yunanistan ve sonradan ittifaka katılan Amerika donanmaları hakkında detaylı bilgiler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Donanma, İtilaf Devletleri, Mecmua

Abstract: In the 18th and 19th centuries, the Ottoman state navy remained rather weak compared to the foreign state navies. In particular, the strengthening of the navies of England, France, Italy and Russia enabled the Ottoman Empire to attach importance to this issue. However, the economic situation of the state hindered this development. During the Second Constitutional Monarchy, the authorities sought to raise awareness of the public about the navy, with the help of the press, and collected aid. The Navy Journal is one of the newspapers that publishes the most on this subject.

* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tarafımca hazırlanan “Donanma Mecmuası'nın Siyasi, Askeri ve Sosyal Açından İncelenmesi” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Navy Journal started its publication life in 1910 and included many political, military and social issues. In the journal, many writers expressed their ideas about how to strengthen the Ottoman navy. In addition, many articles have been written about foreign state navies in order to explain the importance of the navy. The authors of the Navy Journal conveyed the information they obtained to the public, especially by following the foreign press. In this study, detailed information about England, France, Russia, Italy, Greece and the American navies that later joined the alliance were emphasized.

Keywords: Navy, Allied states, Journal

GİRİŞ

İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesinden sonra ülkenin birçok yerinde çok sayıda dernek ve cemiyet kurulmuştur. Bu cemiyetlerden biri de Osmanlı donanmasına yardım sağlamak amacıyla 19 Temmuz 1909'da kurulan Donanma Cemiyeti'dir. Donanma Cemiyeti nizamnamesinin 23. Maddesinde "Cemiyetin neşir organı ve muamelatı olarak aylık bir mecmua çıkartılacaktır" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm doğrultusunda cemiyet, amaç ve hedeflerini anlatabilmek için makaleler ve risaleler neşredebileceği *Donanma Mecmuası*'nı yayınlamaya başladı (Özçelik, 2000, s.12). Mecmuanın idarehanesi İstanbul Bâb-ı Âli caddesindeki *Donanma-yı Osmanî Muavenet-i Milliye Cemiyeti* merkezi umumisidir. *Donanma Mecmuası*, günümüzde Donanma Dergisi adıyla yayın hayatını sürdürmektedir (Karaman, 2017, s.219).

II. Meşrutiyet döneminin en önemli yayın organlarından olan *Donanma Mecmuası* 1910-1919 yılları arasında 192 sayı olarak yayınlandı. Bu sayılardan Mart 1918'deki, fevkalade nüsha olarak adlandırılıp, Çanakkale cephesindeki başarılarla atfedildi.

Donanma Mecmuası başlangıcında aylık yayınlanmasına rağmen ilerleyen tarihlerde haftalık olarak çıkmaya başladı. Mecmua incelendiğinde bazı dönemler yayınlanamadığı görülmektedir. Örneğin, 47-48. sayılar Ocak 1913'te yayınlandıktan sonra 49. sayı Haziran 1914'te yayınlanmıştır. Yine 128. sayı Şubat 1916'da yayınlanırken 129. sayının Temmuz 1917'de yayınlandığı görülmektedir. Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği zor şartlar da mecmuanın yayın hayatına olumsuz etki etti. Savaş sürerken Donanma Cemiyeti kağıt sıkıntısı yüzünden mecmuanın iki hafta çıkarılmadığını belirtti. *Donanma Mecmuası* 50. sayıdan itibaren haftalık yayınlanmaya devam ederken 187. sayıda yeniden aylık yayınlanacağı ilan edildi. Bundan sonra zaten mecmuanın ömrü uzun olmadı ve 191. Sayıdan sonra artık yayınlanmadı (Karaman, 2017, s. 220).

Donanma Mecmuası'nı şekil yönünden incelediğimizde bir dış kapak ve bir iç kapaktan oluştuğu görülmektedir. Dış kapakta genellikle Türk bayrağı ile bir gemi resmi bulunmaktadır. İç kapakta ise genelde devlet büyüklerinin resimleri ya da bazı mekânların fotoğrafları yer almaktadır. Örneğin birinci sayıda Padişah Mehmed Reşad'ın denizci kıyafeti ile çekilen bir resmi bulunur. Mecmua genel olarak iç sayfalarında çok sayıda resim ve fotoğraflara yer vermektedir. Mecmuanın arka kısımlarında ise daha çok reklamlara ve bağış yapanların isimlerine yer verilmektedir.

Mecmuanın her sayısının ilk sayfasında idârehanesi, telefon numarası, telgraf adresi gibi bazı bilgiler verilmektedir. Sayfanın ortasında mecmuanın adı "Donanma" şeklinde ifade edilmektedir. Ancak 129. sayıdan itibaren "*Donanma Mecmuası*" olarak neşredildiği görülmektedir. İlk sayfada ayrıca yayınlanan sayının numarası ile birlikte şu ifade yer almaktadır: "*Ayda bir defa neşrolunur. Musavver, ahlâki, edebi, tarihi, fenni mecmuadır.*" 49. sayıya kadar sadece H. tarih kullanılmışsa da bu sayıdan itibaren hem Rumi hem Hicri tarihin kullanıldığı görülmektedir.

Donanma Mecmuası'nda ağırlıklı olarak askeri ve fenni yazılara yer verilmeyle birlikte tarih, edebiyat, sanat ve spor alanlarında da hatırı sayılır miktarda yazı bulunmaktadır. *Donanma*

Mecmuası bünyesinde önemli yazarları barındırmaktadır. Ali Şükrü, Ahmet Refik, Ali Haydar Emir, Mahmut Muin, Ali Rıza Seyfi, H. Hüsnü, M. Safvet, Süleyman Nutku, Köprülüzade Mehmet Fuat, M. Rauf bunlardan bazılarıdır. Mecmuada kadın yazarların olması da dikkat çekicidir. Kadın yazarlar içinde Salime Servet Seyfi ön plana çıkmaktadır. Salime Servet'in yazılarının yanında şiiirleri de mecmuada yer bulmaktadır. *Donanma Mecmuası*'nda yabancı devletler ilgili birçok yazı bulunmaktadır. Bu yazılar daha çok devletlerin donanmaları ile ilgilidir.

İtilaf Devletleri Donanmaları

İngiltere Donanması

Donanma Mecmuası'nın 75. Sayısındaki “*Vukuat-ı Ahire-i Bahriye*” başlıklı yazıda Avusturya, Fransa ve İngiltere'nin Akdeniz'de bulunan donanmaları hakkında bilgi verilmektedir. Verilen bilgilere göre İngiltere'nin Akdeniz'de; 4 dretnot kruvazörü, 4 zırhlı kruvazör, 4 seri kruvazör, 16 torpidobot muhribi, 17 açık deniz torpidosu ve 6 taht el-bahri bulunmaktadır. Bu gemilerin bir kısmı Malta'da bir kısmı da Cebelitarık'ta durmaktaydı. Akdeniz'de bulunan bu İngiliz donanması 68 büyük, 38 vasat topla mücehhezdir (Daver, 1915, s. 422).

“*Vukuat-ı Ahire-i Bahriye*” başlığıyla bir başka makale de mecmuanın 76. Sayısında bulunmaktadır. Bu yazıda İngiltere ile Almanya'nın Manş Denizi'nde yaşadığı bir çatışma anlatılmaktadır. İngiltere donanmasına ait olan Formidable isimli zırhlı, Plymouth açıklarında iken bir Alman taht el-bahri tarafından batırılmıştır. İngiliz filosu Alman taht el-bahrini kovalamışsa da yakalamayı başaramamıştır. Batan Formidable zırhlısı, İngiltere'nin ikinci filosunu oluşturan sekiz savaş gemisinden birisiydi. 1901 yılında üretilen bu gemi, 15250 ton ağırlığında, 18.5 mil süratinde ve 15600 beygir gücündeydi. Mürettebatı ise 750 kişiden oluşmaktaydı. Teçhizatına bakılacak olursa; 4 adet 40 çap uzunluğunda 30.5 cm'lik büyük, 12 adet 45 çap uzunluğunda 15 cm'lik vasat, 18 adet 7.6 cm'lik ve 6 adet 4.7 cm'lik küçük olmak üzere 40 toptan oluşmaktadır. Gemide ayrıca 2 makineli tüfek ve dörder adet 45 cm'lik taht el-bahir torpido kovani bulunmaktadır (Daver, 1915, s. 443).

Donanma Mecmuası'nın 80. Sayısındaki “*Şimal Denizi Muharebe-i Bahriye*” isimli makalede İngiltere ile Almanya'nın Baltık Denizi'ndeki mücadeleleri anlatılmaktadır. Makalede İngiltere ve Almanya'nın bu denizde bulunan bahri gücü hakkında bilgi verilmektedir. Buna göre İngiliz filosu; Tiger, Lion, Princess Royal ve New Zealand isimindeki beş kıta' savaş kruvazörü ile 4000-5700 ton hacminde 25-30 mil hızında, 15 ve 10 cm'lik topların mücehhez olduğu kruvazörlerden ve 25 torpidobot muhribinden oluşmaktaydı. İngiltere donanmasındaki harp kruvazörlerinin özellikleri şu şekildedir: (Daver, 1915, s. 503)

İsim	Ton	Sürat	Top	Mürettebat
İndomitable	17600	28.7		750
Inflexible	17600	28.4	8 adet 30.5'luk	750
Invincible	17600	28.6	16 adet 10.2'lik	750
Indefatigable	19050	29.1	8 adet 30.5'luk	800
New Zealand	19100	27.6	8 adet 30.5'luk	980
Australia	19500	28.3	16 adet 10.2'lik	980
Lion	26800	31.7	8 adet 34.3'lük	980
Princess Royal	26800	32.7	16 adet 10.2'lik	980
Tiger	28900	30	8 adet 34.3'lük	1020

Verilen bilgilere göre Baltık Denizi'nde yaşanan çatışma üç saat sürmüş ve Almanlar Tiger isimli İngiliz gemisini batırmayı başarmıştır.

Çanakkale Boğazı'na en çok gemi gönderen İngiltere donanması bu cephede büyük yaralar aldı. İngiltere'nin bu bölgede hasara uğrayan ve batan gemileri mecmuanın 86. Sayısında aktarılmaktadır. Buna göre hasar alan gemiler: (Daver, 1915, s. 601)

İsim	Ton	Sürat	Top
Queen Elizabeth	28500	25	36 adet
Lord Nelson	16750	19	38 adet
Agamemnon	16750	19	38 adet
Hampshire	11000	23.5	30 adet
Dublin	5500	24.8	12 adet
Amethyst	3050	23.6	20 adet
Sapphire	3050	22.3	20 adet
Inflexible	17600	26.5	34 adet
Prince George	15150	18	38 adet
Cornwallis	14200	19.5	28 adet

Batan gemiler ise:

Ocean	13150	18.8	32 adet
Irresistible	15200	18	40 adet

Donanma Mecmuası'nın 156. Sayısında İngiltere donanmasına yapılan bir ziyaret ile ilgili yazı bulunmaktadır. Fransız bir temsilcinin kaleminden İngiliz donanmasına ait yeni gemiler hakkında şu yorumlar yapılmaktadır:

“Biz, bu gemilerden ikisine kabul edildik. Harb mevki'lerini, zırh kulelerini, taht el-bahir tarassud mevzilerini, 96 ton sıkleti olan ve dakikada 1947 librelilik iki humbara endaht eden cesim-i toplanla mücehhez bir tareten gezdik. Her şey ateş kontrolünün yed ve uhdede bulunması ve aynı gözle idare olunması esasına göre tertip ve teşkil edilmişti. Birkaç sene akdem Sir Percy Scott'ın ihtira etmiş bulunduğu usul, mazhar-ı tekâmül olmuş: Ağır toplanla ikinci batarya toplanı arasında artık fark ve tefâvüt kalmamıştır. Her şey, tek ve aynı tevcih tahtında hareket ediyordu. Bu, bilâ şüphe pek ziyade mucib-i memnuniyet neticeler vermiş şayan-ı hayret bir usuldür. Yeni gemilere bu usulü temsil eden tesisatın vaz' edilmesi; tecrübe devresinin muvaffakiyetle geçirmiş olduğuna delalet eder.

Bu gemiler, düşmanın nefsinin koruyamayacağı baskın hareketlerine de elverişlidir. Süratleri, torpidoya karşı bir zaman emniyet teşkil eder. Mâmafih bunlar, iştiâli mümkün merteye tadil ve tecrit edecek tertibat ile de mücehhezdir. Yine bunlar; Britanya bahriyesinin, ağır darbeler havale etmeğe elverişli olup denizlerin hâkimiyetini temine yegâne vasıta teşkil eden kuvvetli sath-ı bahr gemisine itimadını isbat edecek birer delildir.” (Donanma, H.1334, s. 1719).

Mecmuanın 165. Sayısında bir İngiliz filosunun Zebrüj Limanına baskın verdiği haberi yer almaktadır. İngilizler bu limanın kontrolümü Almanlardan geri almak istemiş ve limana çok sayıda asker çıkarmıştır. Yaşanan mücadeleyi Almanlar kazanarak limanı ellerinde tutmayı başarmışlardır. Muharebede İngiltere donanmasına ait 3'ü küçük olmakla birlikte 5 kruvazör

almanlar tarafından batırılmıştır. Bunlardan başka 3 torpido muhribi ve çok sayıda motorlu torpido da batmıştır. Batan gemilerden Sirius kruvazörü 3450 ton hacminde olup hızı ise saatte 18 mildir. 2 adet 15.2'lik, 6 adet 12'lik, 8 adet 5.7'lik 1 adet 4.7 cm'lik topa sahip olan bu kruvazör 1890 senesinde inşa edilmiştir. Mürettebatı ise 275 kişiden oluşmaktadır. İnterpid ve Iphigenia kruvazörleri de 1890 yılında inşa edilmiş olup 3500 ton hacminde ve 18 mil hızındadır. 4 adet 12 cm'lik topa sahiptirler (Donanma, H. 1334, s. 1886).

Mecmuanın 187. Sayısında İngiliz donanmasının sahte dretnotlarla Almanları Baltık Denizi'nde oyaladığından bahsedilmektedir. İngilizler ahşaptan yelkenli gemileri makyajlayarak dretnot görüntüsü vermiş ve Almanların birkaç ay boyunca Baltık Denizi'nde hareketsiz kalmalarını sağlamışlardır. İngilizler bu sayede gerçek gemileri ile başka yerlerde işlerini rahatça görmüştür. İngilizler bu taktiği Çanakkale cephesinde de denemiş fakat Baltık'taki kadar olumlu sonuçlar alamamıştır (Donanma, H. 1334, s. 2216).

İngiltere donanması ile ilgili bilgi aktarılan bir başka yazıda mecmuanın 188. Sayısında mevcuttur. Verilen bilgiler şu şekildedir:

“İngiliz Sefaini:

(Temeraire) ve (Superb) dretnotları: 1907 senesinde inşa edilmişlerdir. 19000 ton cesametinde 22 mil süratle haizdir. 10 tane 30.5'luk, 16 adet 10.2'lik top; 4 tane 4.7'lik 5 tane makineli top ve 1-2 tane tayyare topuyla; 3 tane 45'lik torpido kovaniyle mücehhezdirler. Mürettebatları 850 kişidir.

(Lord Nelson) ve (Agamemnon) zırhlıları: 1916 senesinde inşa edilmişlerdir. Süratleri 19 mildir. 4 adet 30.5'luk, 10 adet 23.4'lük, 24 tane 7.6'lık 2 tane 4.7'lik top; 2 tane makineli top; 5 tane 45'lik kovan ve 1-2 tane tayyare topuyla mücehhezdirler. Mürettebatları 860 kişidir. Her ikisi de Çanakkale muharebesine iştirak etmiş ve hasara uğramışlardır.

Seri Kruvazörler: Muhtelif sistemde bulunan bu gemiler 3000-4000 tonluk, 25-30 mil hıza sahip 9-12 tane 10 veya 15'lik toplarla mücehhezdir. Mürettebatları cesametlerine göre 300 ile 400 kişidir.

Torpidobot muhribleri: Bunlarda muhtelif cesametler ve sistemlerde 730 ile 1200 tonalık 27 ile 35 mil süratinde, üçer dörder tane 10'luk top ve ikişer üçer tane 53'lük çifte torpido endaht kovaniyle mücehhezdirler. Mürettebatları 76 ile 120 kişidir.” (Donanma, H. 1334, s. 2229).

İngiltere donanması ile ilgili son yazı mecmuanın 191. Sayısındaki *“İngiltere'nin Yeni Sefâin-i Harbiyesi”* başlıklı yazıdır. Yazıda İngiltere'nin savaş esnasında ürettiği yüksek özellikli gemilerden bahsedilmektedir. Bu gemilerden Hood muharebe kruvazörü 268 metre uzunluğunda olup 8 tane 38'lik top ile donatılmıştır. Hızı saatte 30 mildir. Bu gemi torpil ve mayın ile batmayacak şekilde inşa edilmiştir. Anson muharebe kruvazörü ise Hood'dan daha seri olup aynı teçhizat ve tertibata sahiptir. İngiliz mühendisleri yine harp esnasında şimdiye kadar görülmemiş süratte beş kruvazör inşasına muvaffak olmuşlardır. Bunlardan Furious namında olanı Hariciye Nazırı Balfour'u Washington'da önemli bir meselenin müzakeresi için Amerika'ya götürmüş ve bahr-i muhit'i kebirü üç günde kat' eylemiştir. Bu seyahat sırasında gemi saatte 74 km hıza ulaşmıştır. Bu gemiler 256 metre uzunluğunda olup muharebe kruvazörlerinden biraz küçüktürler; fakat motorları daha kuvvetlidir (Donanma, H. 1335, s. 2280).

Fransa Donanması

Donanma Mecmuası'nda Fransa donanması ile ilgili ilk makale 69. Sayıdaki *“Bahr-i Sefid'de Fransa, İtalya, Avusturya Kuvvetleri”* başlığıyla kaleme alınmıştır. Makalede verilen bilgilere

göre İngiltere ve Fransa 1912 yılında bir anlaşma yapmış ve bu anlaşmaya göre İngiltere Akdeniz’de bulunan donanmasını Kuzey ve Manş denizlerine çekerek bu bölgedeki hakimiyeti Fransa’ya bırakmıştır. Böylelikle İngiltere kuzeyde Almanya ile mücadele ederken Fransa’da Akdeniz’de İtalya ve Avusturya ile mücadele edebilecekti.

Makalede devletlerin sahip olduğu donanma programlarından ve mevcut gemilerden bahsedilmektedir. Verilen bilgiye göre 1915 yılı başlarında Fransa 23500 ton hacminde 4 adet dretnotu donanmasına katacaktır. Bu gemilerin her birinde 12 adet 30 cm’lik ve 22 adet 14 cm’lik topla 4 adet 45 cm’lik torpil kovani bulunmaktadır. Bu gemilerin hızı saatte 21 mil olacaktır. Fransa donanmasında mevcut her biri 18500 ton ağırlığında 6 adet benzer dretnot vardır. Bu gemilerin her birinde 4 adet 30 cm’lik, 12 adet 24 cm’lik top ve 4 adet 45 cm’lik torpil kovani bulunmaktadır. Hızları saatte 20,5 mildir. Bunlardan başka donanmada 14000-15000 tonluk hacimlerde 5 adet zırhlı gemi bulunmaktadır. Gemilerin her birinde 4 adet 30 cm’lik, 10 adet 19 cm’lik top ve 45 cm’lik iki torpil kovani mevcuttur. Süratleri 19,5 mildir. Zırhlı kruvazör olarak 13000-14000 ton hacminde 7 tane gemi bulunmaktadır. Bunlar 6.5, 10.5 ve 19 cm’lik toplara sahiptir ve hızları saatte 23 mildir. Fransa’nın yeni programı ile birlikte 36 tane açık deniz torpidosu ve 16 taht el-bahir daha donanmaya eklenecektir (Donanma, 1914, s. 329).

Makalede son olarak İtalya-Avusturya ve Fransa kuvvetleri şu şekilde karşılaştırılmaktadır: (Donanma, 1914, s. 330)

İtalya	Avusturya	Yekûn	Fransa	
9	13	22	21	Zırhlı
9	3	12	20	Zırhlı kruvazör
14	5	19	25	Adi kruvazör
23	12	35	59	Torpedo muhribi
29	6	35	73	Taht el-bahir

Donanma Mecmuası’nın 75. Sayısında Abidin Daver “*Vukuat-ı Ahire-i Bahriye*” başlıklı yazısında devletlerin sahip olduğu donanmalar hakkında bilgi vermektedir. Verilen bilgilere göre Fransa donanması şu şekildedir:

“Zırhlı sefain:

4 dretnot; 48 adet 30.5 cm’lik, 88 adet 14 cm’lik

6 şibh dretnot; 24 adet 30.5 cm’lik, 72 adet 24 cm’lik

5 zırhlı; 24 adet 30.5 cm’lik, 18 adet 16.4 cm’lik, 30 adet 19.4 cm’lik, 36 adet 16.4 cm’lik,

4 zırhlı; 16 adet 30.5 cm’lik, 30 adet 14 cm’lik, 10 adet 16.4 cm’lik

6 eski zırhlı; 10 adet 30.5 cm’lik, 47 adet 14 cm’lik, 10 adet 19.4 cm’lik

22 zırhlı kruvazör; 66 adet 19.4 cm’lik, 42 adet 14 cm’lik

122 adet 30.5 cm'lik, 72 adet 24 cm'lik, 10 adet 27 cm'lik, 99 adet 19 cm'lik olmak üzere 303 adet büyük, 423 adet vasat top ile mücehhez 47 sefine-i harbiyeden müteşekkildir.

Kruvazörler:

12 adet kruvazör; 2 adet 24 cm'lik, 44 adet 16.4 cm'lik, 28 adet 14 cm'lik

Fransız kruvazör filosu 2 adet büyük 72 vasat topla mücehhez 12 sefinden müteşekkildir.

Torpedo sefaini:

87 kıta' torpedo bot muhribi, 14 kıta' açık deniz torpidosu, 145 kıta' torpidobot, 76 kıta' taht el-bahirden mürekkebe olmak üzere 322 kıta' torpedo sefinesinden mürekkebe bulunmaktadır." (Daver, 1915, s. 422).

Mecmuanın 86. Sayısında Abidin Daver, Çanakkale cephesindeki gelişmeleri ve Osmanlı askerinin kahramanlıklarını anlatmaktadır. Ayrıca İngiltere ve Fransa'nın bu cephede şimdiye kadar zarar gören ve batan gemileri hakkında bilgi verilmektedir. Buna göre Fransa'nın hasar alan gemisi "Suffren"dir. Bu gemi 12730 ton hacme, 18 mil hıza ve 44 adet büyük topa sahiptir. Çanakkale'de batan Fransız gemi sayısı üçtür. Bu gemilerden "Bouvet" 12 ton hacme, 18,2 mil hıza, 34 adet topa; Goulois 11300 ton hacme, 18,2 mil hıza, 42 adet topa; Charlemange ise 4800 ton hacme, 18,4 mil hıza ve 16 adet topa sahiptir. (Daver, 1915, s. 601)

Donanma Mecmuası'nın 133. Sayısındaki "Fransa'nın Maket Donanması" başlıklı makalede Özellikle Dunkerque saldırısından sonra Fransız donanmasının gücü tartışılmaktadır. Almanya Erkân-ı Harbiye-i Umumiyesinin yaptığı açıklamaya göre 25 Nisan gecesi Alman torpidobotları Dunkerque limanına baskın yaparak birkaç Fransız torpidobotunu batırmıştır. Bunun yanında Fransız donanmasının Akdeniz'de özellikle Avusturya donanması tarafından zor durumlara düşürüldüğü anlatılmaktadır. Avusturya şimdiye kadar Fransa donanmasına ait 4 hatt-ı harp sefinesi, 2 zıhlı kruvazör, 1 küçük kruvazör, 3 gambot ve mayın gemisi, 15 muhrip ve torpedo bot, 10 taht el-bahir batırmıştır. Buna karşılık Fransa ise ancak bir Avusturya kruvazörü batırmayı başarmıştır (Ahmed, H. 1333, s. 1346).

Yazar makalede Fransa donanmasının kuvveti ile ilgili şu bilgileri aktarmaktadır:

"İlân-ı harbten mukaddem işe yarar sefain-i harbiye; 20 hatt-ı harp gemisi (bu meyanda 4 dretnot, 6 nîm dretnot vardır) 19 zırlı kruvazör, 8 kruvazör, 85 torpedo muhribi, 150 torpidobot ve 55 taht el-bahir ile bir hayli gambot ve mayın dökücü vapurdan vesaireden ibaretti." (Ahmed, H. 1333, s. 1347).

Donanma Mecmuası'nın 180. Sayısında "Harbin Dördüncü Senesinde Düşman Zayıyat-ı Bahriyesi" başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazının kısa bir bölümünde, bir Fransız kruvazörünün batırıldığı haberi yer almaktadır. Amerika'dan gelen nakliye kabilelerine refakat eden bu gemi Alman taht el-bahirleri tarafından batırılmıştır. Batırılan bu gemi 1901 yılında inşa edilmiştir. Gemi; 9500 ton hacminde, 22.2 mil süratindedir. 2 tane 19,4'lük, 8 tane 16,4'lük, 4 tane 10'lük, 16 tane 4,7'lik top, 2 tane 45'lik kovan ile mücehhez olup mürettebatı 603 kişiden oluşmaktadır. Bununla birlikte Fransa şimdiye kadar 4 zırlı, 5 zırlı kruvazör, 1 muhafazalı kruvazör, 1 taht el-bahir muhribi, 2 gambot, 25 muhrib, 13 taht el-bahir kaybetmiştir. Bu miktar 128.400 ton etmektedir (Donanma, H. 1334, s. 2106).

Fransız donanması ile ilgili bir başka yazı mecmuanın 188. Sayısında bulunmaktadır. Fransız gemileri hakkında verilen bilgiler şu şekildedir:

"Didero sistemi üç dretnot: 1909-1910 senelerinde inşa edilmişlerdir. 18.000 ton cesametinde 19.5-20 mil süratindedirler. 4 tane 30.5'lik 12 tane 24'lük, 16 tane

7.5'lik, 8 tane 4.7'lik top, 4 tane makineli top, müteaddid tayyare topları, 2 tane 45'lik torpido kovaniyla mücehhezdirler. Mürettebatları 858 kişidir. Bunlardan (Danton) Alman taht el-bahirleri tarafından batırılmış, şimdi 5 gemi kalmıştır.

(Jostis) sınıfı iki zırhlı: 1902 ile 1907 senelerinde inşa edilmişlerdir. 14.900 tona, 19.5 mil sürat, 4 adet 30.5'lik, 10 tane 19.4'lük, 13 tane 6.5'lik, 10 tane 4.7'lik top, 4 makineli top, 2 tane 45'lik kovan, 735 mürettebatları vardır.

(Ernesto Renan) zırhlı kruvazörleri: 1906 da inşa edilmişlerdir. 13940 tona, 24.5 mil sürat, 4 tane 19.4'lük, 12 tane 16.4'lük, 16 tane 6.5'lik, 4 tane 4.7'lik top, 2 tane 45'lik torpido kovani, mürettebatı 779 kişi.

(Jol Mişel) zırhlı kruvazörü, 1905, 23.2 mil sürat, 4 tane 19.4'lük, 12 tane 16.4'lük, 24 tane 4.7'lik top, 2 tane 45'lik kovan, 732 mürettebat.

Torpido bot muhripleri: Fransız torpido bot muhripleri 770-1180 tonalık, 27 ile 35 mil süratinde, ikişer tane 10 santimetrelilik top, ikişer tane 45'lik çifte torpil kovani ile mücehhezdirler. Mürettebatları cesametlerine göre 80 ile 102 kişidir."(Donanma, H. 1334, s. 2230).

Fransa donanması ile ilgili son yazı mecmuanın 192. Sayısında yer almaktadır. Bu yazıda Fransa'nın toplamda kaç gemi kaybettiği belirtilmektedir. Bu bilgilere göre Fransa savaş esnasında 115, kazalar neticesinde ise 49 gemi kaybetmiştir. Savaşta; 4 zırhlı, 4 zırhlı kruvazör, 1 kruvazör, 10 açık deniz muhribi, 3 torpidobot, 10 taht el-bahir, 2 top çeker, 1 aviso, 26 nakliye gemisi, 7 muavin kruvazör, 46 balıkçı ve torpil gemisi ve 1 tahliye gemisi kaybedilmiştir. Kaza ile; 1 zırhlı, 6 açık deniz muhribi, 5 torpidobot, 2 taht el-bahir, 2 top çeker, 3 taht el-bahir muhribi, 4 karakol gemisi, 26 torpil gemisi, 2 tüccar gemisi batmıştır. Yazıda Fransa'nın İngiltere ve Almanya'dan sonra en çok gemi kaybeden üçüncü ülke olduğu belirtilmektedir. Fransa'nın toplam gemi kaybı hacmi 128.000 ton olmuştur (Donanma, H. 1335, s. 2296).

Rusya Donanması

Rusya Donanması ile ilgili bilgiler verilen ilk makale mecmuanın 50. sayısında yer almaktadır. Verilen bilgilere göre; boğazların savaş gemilerine kapalı olmasından dolayı Rus donanmasının bir kısmı Baltık Denizi'nde bir kısmı da Karadeniz'de bulunmaktadır. Baltık Denizi'nde İmparator Pavel Parves, Andrey Pervosvaiy, Selave, Çezareviç adlarında ve hepsi birden 62.300 ton hacminde olan 4 tane zırhlısı vardır. Bu gemilerden İmparator Pavel Pades ile Andrey Pervosvaiy) 1906 ve 1907 yıllarında inşa edilmiş olup her birinin hacmi 17.700 tondur. Hızları ise saatte 18 mildir. Zırhlı gemilerin her birinde 4 adet 30.5 pusluk, 14 adet 20.3 pusluk, 12 adet 12 pusluk, 4 adet 4.7 pusluk top bulunmaktadır. Bunlardan başka her bir gemi 8 adet makineli tüfek ile 45 pusluk torpil ateşlemesine mahsus 1 adet taht el-bahir ve 3 adet torpil kovani sahiptir. Gemilerin motor gücü 17600 beygirdir. Gemilerin boyu 140.2 metre genişliği ise 24.4 metre olup mürettebatları 933 kişiden oluşmaktadır. Selave zırhlısı 13700 ton hacminde olup hızı saatte 17.7 mildir. Çezareviç ise 13200 ton hacminde ve 18.8 mil hızındadır. Bu gemilerin her birinin 4 adet 30.5 pusluk, 12 adet 15 pusluk, 20 adet 7.5 pusluk ve 4 adet 4.7 pusluk topları vardır. Selave'de 8 adet makineli tüfek bulunurken, Çezareviç'te 4 adet makineli tüfek vardır. Bunlardan başka Baltık Denizi'nde 4 zırhlı geminin inşası ise devam etmektedir. Bu yeni gemilerin hacmi 23000 ton hızı ise saatte 23 mildir. Ayrıca bu gemilere 12 adet 30.5'lik, 16 adet 12'lik ve 4 adet 4.7'lik toplar takılacaktır. Rusya'nın Baltık Denizi'nde ayrıca toplam 97.700 ton hacminde; dördünün yapım aşamasında olduğu 10 adet zırhlı kruvazör, 6 adet 36.400 ton hacminde muhafazalı kruvazör, 26 gambot, 78 torpido muhribi, 17 tane taht el-bahir ve çok sayıda nakliye, cephan, torpil gemisi vardır (Donanma, 1914, s. 30).

Rusya'nın, Karadeniz'de ise 4 adet zırhlısı bulunmaktadır. Bu zırhlılardan 2 tanesi 13000 ton hacminde olup hızı saatte 17 mildir. Bu gemilerde 4 adet 30.5'lik top, 6 adet makineli tüfek ve 3 adet torpido kovani mevcuttur. Diğer iki gemiden biri 1280, biri de 9000 ton hacindedir.

Bununla birlikte üç tane daha büyük zırhlı gemi yapım aşamasındadır. Yeni yapılan gemilerin her biri 22800 ton olup, hızı saatte 21 mil olacaktır. Gemilere 12 adet 3.5'lik, 20 adet 12.7'lik, 4 adet 6.3'lük, ve 4 adet 4.7'lik toplar eklenecektir. Rusya'nın Karadeniz'de sahip olduğu zırhlı kruvazör sayısı ise ikidir. Zırhlı kruvazörler 6800 ve 7000 ton hacmindedirler. Ayrıca iki tane zırhlı kruvazör daha inşa aşamasındadır. İnşa edilen bu gemiler 7000 ton hacminde olup hızı saatte 30 mil olacaktır. Sahip olunan torpido muhriplerinin sayısı 26'dır. Bunların 6 tanesi yapım aşamasındadır. Bunlardan başka 17 adet torpido, 11 adet taht el-bahir ve çok sayıda nakliye, torpil, cephane gemisi vardır (Donanma, 1914, s. 31).

Donanma Mecmuası'nın 66. Sayısında verilen bir haberde Rusların Karadeniz'de Tatbikat yapan Osmanlı donanmasına saldırdığı haberi verilmektedir. Bu saldırı sonucunda Ruslar mağlup olarak geri çekilmiştir. Rusların bu saldırı sonucunda 5000 tonluk torpil gemisi ve 1100 tonluk topçeker gemisi batmıştır. Ayrıca bir gambotu ve torpido gemisi de hasara uğramıştır. Bu haberin sonunda Rusların genel olarak sahip olduğu gemiler hakkında şu tablo verilmektedir: (Donanma, 1914, s. 276)

Zırhlılar:

Top					
Cesamet	Sürat (Mil)	Büyük	Mutavassıt	Küçük	Tarih-i İnşa
13000	17	8	26	6	1906
13000	16	8	26	6	1906
12800	16	4	16	20	1900
9000	15	4	8	16	1896
13500	16	4	14	4	1893
11200	16	6	6	10	1892
11400	16	6	7	4	1887

Muhafazalı Kruvazörler:

Top					
Cesamet	Sürat (Mil)	Büyük	Mutavassıt	Küçük	Tarih-i İnşa
6800	23	12	12	1	1902
6800	23	12	12	10	1903

Muhafazasız Kruvazörler:

Top					
Cesamet	Sürat (Mil)	Büyük	Mutavassıt	Küçük	Tarih-i İnşa
1250	12	2	1	7	1887
1250	12	2	1	7	1887
1250	12	2	1	7	1887
1250	12	2	1	7	1887

Torpidolar:

Top					
Cesamet	Sürat (Mil)	Büyük	Mutavassıt	Küçük	Tarih-i İnşa
615	25	5	1	5	1906
356	26	-	-	6	1903
245	26	-	-	4	1901

Rus donanması ile ilgili son yazı mecmuanın 185. Sayısında bulunmaktadır. Kalemeye alınan bu kısa yazıda savaştan çekildikten sonra Karadeniz’de bulunan Rus filosunun kime ait olması gerektiği tartışılmaktadır. *Donanma Mecmuası*’na göre Almanlar, el koyduğu bu filoyu Boğazların savunması için Osmanlı Devleti’ne vermeliydi. Ancak Almanlar bu fikre sıcak bakmayarak Rus gemilerine kendi bayraklarını çekerek kendi donanmalarına eklemiştir. Yazar Amerika’nın Fransa’ya yapmış olduğu yardımları anlatarak Almanya’yı bu konuda eleştirmektedir. Söz konusu filo, 1 dretnot, 2 zırhlı, 5 eski zırhlı, 2 kruvazör, 8 torpidobot muhribi, 15 torpidobot ve 15 taht el-bahirden oluşmaktadır (Donanma, H. 1334, s. 2173).

İtalya Donanması

Çanakkale Boğazı’nın İngiltere ve Fransa tarafından zorlandığı günlerde İtalya’nın da bu devletlere katılabileceği düşüncesi Osmanlı basınında tartışılmaya başlanmış ve *Donanma Mecmuası*’nda İtalyan donanması hakkında bilgiler verilmektedir. Mecmuanın 85. sayısında verilen bilgilere göre; İtalya donanmasında 6 tanesi dretnot olmak üzere 14 zırhlı, 9 zırhlı kruvazör, 6 muhafazalı kruvazör, 40 muharip, 70 torpido ve 20 taht el-bahir bulunmaktadır. Gemilerle ilgili verilen detaylı bilgiler incelendiğinde; Andrea Doria ve Caio Duilio dretnotları 2270 ton hacminde ve 23 mil hızındadır. Her birinde 3 adet 305’lik, 16 adet 152’lik, 24 adet 76’lık top ve 3 adet torpido kovana vardır. Giulio Cesare, Leonardo da Vinci, Conte di Cavour dretnotları 22500 ton hacminde, 23 mil hızındadır. Her birinde 13 adet 305’lik, 18 adet 120’lik, 18 adet 76’lık top ile 3 kovan bulunmaktadır. Dante Alighieri dretnotunun hacmi 19500 ton, sürati 23 mildir. 12 adet 305’lik, 20 adet 120’lik, 22 adet 76’lık topa sahiptir. Bir defada atabildiği güllenin ağırlığı 5226 kilogramdır. Roma, Napoli, Vittorio Emanuele, Regina Elena zırhlılarının hacimleri 12800 ton olup hızları saatte 21.5-22.5 mildir. Her birinde 2 adet 305’lik, 12 adet 203’lük, 24 adet 76’lık top vardır. Regina Margherita, Benedetto Brin zırhlılarının hacmi 13400 ton, hızları 20.5 mildir. Her birinde 4 adet 305’lik, 4 adet 203’lük, 12 adet 152’lik, 20 adet 76’lık, 2 adet 47’lik top ile 4 kovan vardır. Ammiraglio di Saint Bon ve Emanuele Filiberto zırhlılarının hacmi 9800 ton, hızları 18 mildir. Her birinde 4 adet 254’lük, 8 adet 152’lik, 8 adet 120’lik, 8 adet 57’lik, 2 adet 37’lik top mevcuttur. San Marco, San Giorgio zırhlı kruvazörlerinin hacmi 10300 ton, hızı 23.4 mildir. Her birinde 4 adet 254’lük, 8 adet 190’lık, 16 adet 76’lık, 2 adet 47’lik top vardır. Pisa ve Amalfi zırhlı kruvazörlerinin hacmi 1060 ton olup hızları 23.8 mildir. Her birinde 4 adet 254’lük, 8 adet 190’lık, 16 adet 76’lık, 2 adet 47’lik top vardır. Francesco Caracciolo, Giuseppe Garibaldi ve Varese zırhlı kruvazörlerinin hacmi 7400 ton olup hızları 20 mildir. Her birinde 1 adet 254’lük, 2 adet 203’lük, 14 adet 152’lik, 10 adet 76’lık, 6 adet 47’lik top vardır. Carlo Alberto ve Vettor Pisani zırhlı kruvazörlerinin hacmi 6500 ton, hızı 19 mildir. Her birinde 12 adet 152’lik, 6 adet 120’lik, 14 adet 57’lik, 2 adet 37’lik top bulunmaktadır (Yekta Bahr, 1915, s. 585).

Muhripleri ekseriyetle küçük olmakla beraber oldukça hızlıdır. İçlerinde saatte 35 mil hıza ulaşabilenleri mevcuttur. Özellikle yeni inşa edilenlere 12 cm’lik toplar konmuştur ki henüz başka devletlerde böyle ağır top taşıyan muhripler yoktur. Torpidoların geneli 32 mil hıza sahiptir. Taht el-bahirleri ile ilgili henüz bir bilgi edinilememiştir (Yekta Bahr, 1915, s. 586).

Donanma Mecmuası'nın 134. Sayısında "İtalyan Donanması" başlıklı yazıda İtalyan donanmasının Avusturya-Macaristan İmparatorluğu karşısında neden başarılı olamadığı tartışılmaktadır. Yazının başında İtalyanların, Roma İmparatorluğu döneminden beri iyi denizci olmadıkları söylenmektedir. Bu görüş, yaşanan Birinci Dünya Savaşı sırasında, denizcilik alanında zaten iyi kabul edilmeyen Avusturya karşısında önemli bir başarı kazanamamaları belirtilerek desteklenmektedir. Ancak bilindiği üzere Venedik ve Ceneviz donanmaları uzun süre Akdeniz'de çok güçlü bir şekilde hüküm sürmüşlerdir. Venedikliler donanmaları sayesinde Ortaçağ'dan erken modern döneme kadar Akdeniz'deki ticaret ve siyaset üzerinde çok büyük kontrol sahibi oldular. Bunun yanında Ceneviz donanması da 17. yüzyıla kadar güçlü donanması sayesinde Akdeniz'de ve Karadeniz'de birçok limanı ele geçirmiş ve buralarda sömürge üsleri kurmayı başarmıştır.

Yazının devamında İtalyan donanmasının savaşta neler yaptığı ve niçin başarısız olduğu sorgulanmaktadır. Yazar'a göre İtalyan donanması, Avusturya-Macaristan donanmasından çok daha güçlü olmasına rağmen özellikle Adriyatik'te üstünlük sağlayamadığı için hayal kırıklığı yarattı. Hatta Avusturya donanmasının İtalya karasuları içine kadar girerek akınlar yapması İtalya için bir utanç sebebi idi. İtalya'nın denizlerde başarı elde edememesi başta İngiltere olmak üzere diğer ortaklarında da hayal kırıklığı yarattı. Yazıda, İngiltere'nin bu konuya bakışına da değinilmektedir. İngiltere'ye göre İtalyan donanmasının başarılı olamamasındaki sebep kötü komuta heyetidir. İtalyan hükümetinin bu görüşü dikkate aldığı ve başta donanma olmak üzere birçok komutanın görevden alındığı belirtilmektedir. 1917 yılı Mayıs ayında İtalya, Avusturya karşısında başarılar kazanmaya başladı. Bu durum Avusturya'nın moralini son derece bozdu. Bunun üzerine Almanlar, Avusturya'ya asker yardımı yapmak zorunda kaldı. Almanlar'dan yardım alan Avusturya Ekim ayında Caporetto'da İtalyanlara karşı saldırıya geçti. Saldırının üzerinden kısa bir süre geçmesine rağmen İtalyan kuşatması kırıldı ve ağır kayıplara uğradılar. Avusturya 293.000 esir ve 3000 top ele geçirdi. Ancak İtalyanlar yeni bir savunma hattı kurmayı başardığı için bu saldırı Kasım ayında son buldu (Ahmed, H. 1333, s. 1360-1361).

Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ile birlikte *Donanma Mecmuası* savaşın çoğu ilkenin bahriye kayıplarını vermiştir. 192. Sayıda İtalyan donanmasının kayıplarının; 1 dretnot, 2 zırhlı, 5 kruvazör, 8 muhrip, 5 torpidobot, 7 taht el-bahir, 9 taht el-bahir muhribi ve 17 diğer gemilerden oluştuğu belirtilmektedir (Donanma, H. 1335, s. 2294).

Yunanistan Donanması

Donanma Mecmuası'nın 51. Sayısında Yunanistan donanması ile ilgili verilen bilgilere göre; 3 adet eski zırhlı ile 2 adet zırhlı kruvazörden ibaret iken Amerika'dan 2 zırhlı gemi daha alınarak Yunan donanması bir nebze güçlendirilmiştir. Amerika'dan alınan bu iki zırhlı 1905 yılında inşa edilmiş olup her biri 14700 ton hacindedir. Süratleri de saatte 17 mildir. Bu gemilerde 4 adet 30.5'lük, 8 adet 20.3'lük, 8 adet 17.8'lik 12 adet 7.6 'lık, 4 adet 5.7'lik 2 adet 3.7'lik toplar bulunmaktadır. Bunlardan başka her birinde 2 adet makineli tüfeğe ve 4 adet torpille sahiplerdir. Gemilerin motor gücü 14000 beygir, uzunlukları 117.4 metre, genişlikleri 27.5 metredir. Mürettebatları ise 802 kişiden oluşmaktadır (Donanma, H. 1330, s. 45).

Yunan donanması, 1910 yılında yapılmış ve 10100 ton ağırlığında olan sadece bir tane zırhlı kruvazöre sahiptir. Bu kruvazörün hızı saatte 24 mildir. Gemide 4 adet 23.4'lük, 8 adet 19'lük, 16 adet 6.7'lik ve 8 adet 4.7'lik topa, 4 adet makineli tüfek ve 3 adet torpille maliktir. Mürettebatı ise 550 kişidir. Sahip olunan dretnot sayısı biri yapım aşamasında olmak üzere ikidir. Yapım aşamasında olan dretnotun hacmi 19500 ton olup hızı saatte 23 mil, topları ise 8 adet 35.6'lık, 12 adet 15.2'lik ve 12 adet 7.6'lık olacaktır. 40000 beygir motor gücüne, 174 metre uzunluğa ve 25 metre genişliğe sahip olacaktır. Yunanistan'ın torpido filosu ise oldukça kuvvetlidir. Bu filodan 2 gemi 1912, 6 gemi 1913 yılında inşa edilmiştir. Gemilerin ortalama hızı saatte 32 mildir. Bunlardan başka 1906-1907 yıllarında inşa edilmiş 4 torpido gemisi daha

bulunmaktadır. Donanmada ayrıca 1911-1912 yıllarında yapılan 2 adet taht el-bahre sahiptir (Donanma, H. 1330, s. 46).

Donanma Mecmuası'nın 191. Sayısında Yunanistan ticaret gemilerinin zayıtı bildirilmektedir. Verilen bilgilere göre savaş boyunca Yunanistan toplamda 398913 tonluk 154 vapur ile 11419 tonluk 106 yelkenli gemi kaybetmiştir. Bunun yanında 32676 tonluk 18 vapur ise hasar görmüştür (Donanma, H. 1335, s. 2281).

Amerika Donanması

Donanma Mecmuası'nın 139. Sayısında "Düvel-i Müttehida Amerika Donanması" başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Yazıda Amerikan hükümetinin donanmaya ne kadar önem verdiğiinden ve donanmasını güçlendirmeye çalıştığından bahsedilmektedir. Ancak Amerikalıların donanmalarını güçlendirmeye çalışırken kruvazör gemilere mi yoksa denizaltılara mı daha çok yatırım yapılması gerektiği konusunda net karar veremedikleri belirtilmektedir.

Yazıda verilen bilgilere göre Amerikan donanmasında 14'ü dretnot sınıfından 34 hücum gemisi, 12 zırhlı kruvazör, 11 muhafazalı kruvazör, 6 düzine muhrip, 2 düzine torpidobot, 50 taht el-bahir ve çok sayıda sahil güvenlik zırhlısı ile gambot bulunmaktadır. Pennsylvania sınıfından olan gemiler 23.000 ton ağırlığındadır. Yeni hatt-ı harp gemilerinin topları diğer donanmalarınki kadar güçlü değildir. En ağır top 35,6 s/m olup bu toplarda Teksas ve Oklahoma gemi sınıflarında bulunmaktadır. Amerikan donanmasında güçlü muharebe kruvazörü yoktur. Donanmaya en son eklenen zırhlı kruvazörler bile yeterli hıza sahip değildir. Bu gemiler 1904-1906 yılları arasında imal edilmiştir. Chester sınıfından en yeni muhafazalı kruvazörler 1907 yılında denize indirilmiştir. Bu gemiler 25-26 mil sürata sahip olup 12,7 s/m'lik toplarla donatılmıştır. Yeni açıklanan muharebe kruvazörleri 30 mil sürata çıkabilmektedir ve 15 s/m'lik toplarla teçhiz edilmiştir. Amerikan donanması barış zamanlarında 69.000 kişiden oluşmaktadır (Ahmed, H. 1333, s. 1440).

Donanma Mecmuası'nın 142. Sayısındaki "Amerikan Filosu" başlıklı yazıda Amerika'nın donanma programı hakkında bilgiler verilmektedir. Amerika'nın 1917-1918 bütçesine göre 3 harp gemisi, 1 harp kruvazörü, 3 hafif kruvazör, 15 torpido, 4 açık deniz taht el-bahri 350 milyon dolara mâl olarak donanmaya katılacaktır. Amerika bundan evvel 1913 yılı bütçesi ile donanmaya Arizona gemisini almıştır. Bu gemi teşrin-i evvel 1916 senesinde donanmaya katılmış ve Amerikan savaş gemisi sayısı 33'e yükselmiştir. 1914 yılı bütçesiyle Idaho, Mississippi, New Mexico gemileri ve 1915 yılı bütçesiyle de 2 hatt-ı harp gemisi daha donanmaya katılmıştır. 1916-1917 bütçesiyle 4 hatt-ı harp gemisi siparişi daha verildi. Bu gemilerden Maryland ve Colorado 33.120 ton hacme ve 21 mil sürate sahiptir. Gemiler 40,6 cm.'lik 8 top ile 12,7 cm.'lik 22 top ve 7,6 cm.'lik 4 uçak topuna sahip olacaktır. Ayrıca bu gemilerde petrol kullanılacak ve personel sayısı 1022 kişi olacaktır. 1917-1918 yılı bütçesiyle sipariş verilecek olan 3 harp gemisinin hacmi 42.000 tondur. Başlıca teçhizatı 40,6 cm.'lik 12 top olup sürati ise 23 mil olacaktır. Son yılın bütçesiyle bunlardan başka çok sayıda küçük gemilerde alınacaktır. Bu gemilerin 450-550 ton arasında ve 13-15 mil süratinde olacaktır (Donanma, H. 1333, s. 1490).

Amerikan donanması ile ilgili bir başka yazı da mecmuanın 171. Sayısında "Düvel-i Muazzama Donanması –Amerika Donanması-" başlığıyla yer almaktadır. Makalede Amerika'nın geçmiş dönemlerdeki donanma politikası ve güncel donanma istatistikleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Yazıda anlatılanlara göre Amerika uzun dönemler gerekli önemi vermeyerek donanmasını genişletmemiştir. Özellikle başkan Roosevelt'in bu konuda çok çaba harcadığı fakat Amerikan Kongresini ikna edemediği belirtilmektedir. Başkan Roosevelt'in kongrede yaptığı konuşma şu şekilde aktarılmaktadır:

"Donanmamızı ikmâl işi, mütemadiyen elleri götürülmek gerektir. Siyaset-i hariciye veya dahiliyemizin hiçbir noktası; şân ve hissiyatımızın, saâdet ve

refahiyet-i milliyemizin ve her şeyden ikdâmda istikbâlde hulkan sulh ve asayiş dâhilinde çalışabilmemizin temini kadar mühim değildir. Ticaretimizin, daima ecnebi bandıra altında gitmeyeceği zaman bunu himaye edecek vesait elde bulunmalı. Kuvvetli, mükemmelen talim ve terbiye görmüş bir donanma, harb-i calib olmaktan pek baiddir; böyle bir donanma, bilakis harbe karşı en mükemmel bir zaman; sulh için en ehven ve en müesser bir vasıta temini mahiyetindedir. Yine böyle bir donanmanın, gerek inşâ ve gerekse idâme masrafı, bir sulh sigortası için halkımızın verebileceği pek hafif bir icrâât mesâbesindedir.” (Donanma, G. 1334, s. 1958)

Makalede anlatılanlara göre Başkan Wilson döneminde donanmaya önem verilmeye başlandı. Fakat donanma için yapılacak savaş gemilerinin nasıl olacağı tartışma konusu oldu. Kongre üyelerinin bazıları sadece Amerika sahillerini koruyabilecek küçük donanma gemilerinin yapılmasını, bazıları ise İngiltere gibi okyanusa açılacak büyük gemilerin yapılmasını istiyorlardı. Bu tartışmalar devam ederken Alman taht el-bahirleri başarılı sonuçlar almaya başlayınca bu kez kongrede taht el-bahir yapılması istendi. Bu tartışmalar nihayetinde Amerika şu şekilde bir donanma inşa programı belirledi: (Donanma, H. 1134, s. 1960)

Sene	1917	1918	1919	1920	1921	Cem'an
Hatt-1 Harb Sefaini	2	2	2	2	2	10
Muharebe kruvazörü	2	-	1	2	1	6
Keşif kruvazörü	2	1	2	2	2	10
Torpedo bot muhribi	15	10	5	10	10	50
Açık deniz taht el-bahri	5	4	2	1	2	15
Sahil taht el-bahri	25	15	15	25	15	85
Gambot	2	1	-	-	-	3
Hastane Gemisi	1	-	-	-	-	1
Cephane Gemisi	-	-	-	-	-	2
Mâyi mahruk gemisi	-	-	-	-	-	2
Fabrika Gemisi	-	-	-	-	1	1
	55	34	27	35	34	185

Aktarılan bilgiye göre bu gemilerin masrafı 90 milyon lira civarı olacaktır. Bunun yanında Amerika'nın, 1921 senesine gelindiğinde donanmasında sahip olacağı gemilerin sayısı şu şekildedir:

Birinci sınıf harp sefinesi	27
Muharebe kruvazörü	6
İkinci sınıf hatt-ı harp sefinesi	25
Zırhlı kruvazör	10
Keşif kruvazörü	13
Birinci sınıf kruvazör	5
İkinci sınıf kruvazör	3
Üçüncü sınıf kruvazör	10
Torpedo bot muhribi	107
Açık deniz taht el-bahri	18
Liman veya sahil taht el-bahri	157
Gambot	20

Bunlardan başka 4 erzak gemisi, 15 kömür ve akaryakıt gemisi, 4 nakliye gemisi, 3 muhrip, 2 cephane gemisi bulunmaktadır.

Donanma Mecmuası'nda Amerika ile ilgili son olarak 190. Sayıda "Amerikan Ticaret Filosu" başlıklı makale bulunmaktadır. Makalenin başında şu ifade yer almaktadır: Amerika dünyanın en çok sefain inşa eden memleketi oldu. Makalenin girişinde devletlerin ticari zayıatları hakkında bilgiler verilmektedir. Verilen bilgiler şu şekildedir:

"Dört senelik harb esnasında itilaf devletleri ile bî-taraf hükümetlerin bilumum merâkib-i bahriye-i ticariye zâyiatı 21.404.913 tona bâliğ olmuştur; buna mukabil aynı adette inşâat-ı cedide 14.247.825 tona bâliğ olmuştur. Bu suretle arada 7.157.088 tonalık bir tenâkus vuku' bulmuştur. Düşmandan zabt edilen sefain ise 3.790.000 tondur. Binâenaleyh mü'telifin ve bu tarafların zâyiat-ı hakikisi 3.362.088 tondur. Bu vaziyete çâre-saz olmak için her tarafta ve bilhassa Amerika'da inşâtına büyük bir fa'aliyet verilmiştir. Amerika menâbi' resmîyesinin verdiği ma'lûmata nazaran mü'telife'nin inşâat-ı bahriye şehriyesi ilk defa olarak 1918 Mayısında zâyiatından fazla olabilmıştır. Amerika harbe girdiği vakit 1500 tondan büyük gemilerden mürekkebe açık deniz ticaret filosu 2.750.000 tondan ibarettir. Halbuki Eylül 1918'de bu filo 9.511.105 tona baliğ olmuştur." (Donanma, H. 1335, s. 2263)

1 Eylül 1918 tarihi itibarıyla bu filoyu oluşturan gemiler şu şekildedir: (Donanma, H. 1335, s. 2264)

	Aded-i Sefain	Ton
Tekâlif-i harbiye suretiyle alınan Amerika vapurları	449	290055
Zabt edilen Alman ve Avusturya vapurları	100	644713
Amerika sefain idaresine ait yeni vapurlar	256	1465963
Eski göl vapurları	31	117800

Henüz hükümet tarafından vaz-ı yed edilmemiş olan 1500 tondan fazla ticari gemiler	337	98159
Amerika sefain tarafından idaresi isticar edilen ecnebi gemiler	291	1208411
Amerikalılar tarafından isticar edilen ecnebi sefaini	600	1707099
Yekün	2185	9511915

Makalede Amerika'nın hızlı bir şekilde ticaret filosunu genişlettiği hatta çoğu devletin toplam gemi sayısından fazla olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca Amerika'nın amele, malzeme, tezgah konusunda da İngiltere dahil bütün devletlerden daha ileri seviyede olduğu belirtilmektedir. Verilen bilgilere göre Amerika'nın müstakbel sefain politikası ise şu şekildedir: (Donanma, H. 1335, s. 2265)

	Aded	Ton
Sefine	2849	13212712
Siman arama sefine	42	301500
Vaz-ı yed edilen sefain	402	2790792
Yekün	2693	16305004

SONUÇ

Osmanlı Devleti donanması Sultan Abdülaziz dönemine kadar oldukça güçsüz bir durumdaydı. Sultan Abdülaziz yüksek maliyetlere rağmen güçlü bir donanmanın zaruri olduğunu düşünmekteydi. Bu doğrultuda birçok zırhlı gemi alınarak Osmanlı donanması dönemin en güçlü donanmalarından biri oldu. Ancak bu alımlar hazinenin iflas etmesine sebep oldu. Ekonomik durumun kötü olması, nitelikli denizcilerin olmaması ve gemi bakımlarının çok pahalı olması sebebiyle Osmanlı donanması kısa sürede tekrar gücünü kaybetti. Öyle ki Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı donanmasındaki gemi sayısı elli civarındaydı. Ancak batılı devletler her geçen gün daha güçlü gemilere sahip olmakta ve denizlerdeki etkinliklerini arttırmaktaydılar. Osmanlı devlet adamları donanmanın önemini gayet iyi bilmelerine rağmen başta ekonomik olmak üzere, siyasi ve teknolojik sebepler yüzünden donanmaya istedikleri katkıları yapamıyorlardı.

Avrupalı devletler ise ellerinde bulunan ekonomik ve teknolojik imkanları sonuna kadar kullanmış ve güçlü donanmalar kurmayı başarmışlardır. Örneğin İngilizler, İngilizler sahip oldukları coğrafya sebebiyle dışarıdan gelecek saldırıları önlemek amacıyla her dönemde donanmalarına çok önem vermiştir. Bu sayede 18 ile 20. yüzyıl aralarında en güçlü donanma olmayı başararak dünyanın en önemli limanlarını kontrol altına almış ve birçok ülkeyi sömürgeleştirmeyi başarmıştır. Fransa ise İngiltere'nin ardından en güçlü ikinci donanma olmayı başarmış ve her zaman bu konuda İngiltere'nin önüne geçebilmek için uğraşmıştır. Ruslar, önce Kırım Harbi daha sonra Japonya ile yaptıkları savaşta aldıkları mağlubiyetler sonrasında donanmaya daha çok önem vermeye başlayarak günden güne gelişim göstermişlerdir. Yunanistan donanması diğer devletlere nazaran daha zayıftır. 1821 yılında Osmanlı Devleti'ne karşı gerçekleştirdikleri isyanda donanmadan büyük fayda sağlanınca

onlarda donanmaya her zaman önem vermeye çalışmıştır. Savaş gemilerinden daha çok ticari gemileri fazla olan Yunanistan, yeri geldiğinde bu gemileri savaşlarda kullanmışlardır.

Osmanlı devlet adamları ve basın özellikle savaş yıllarında yabancı devlet ordularını yakından takip ederek muhtemel bir savaşta karşılarında nasıl bir gücün olduğunu bilmek istiyorlardı. Bu sebeple yabancı devlet basınları ve hükümet bildirimlerinden çıkarımlar yapılarak Osmanlı halkına basın yolu ile iletilmekteydi.

Donanma Mecmuası yazılarında yabancı devlet donanmaları hakkında sık sık bilgi verirken kendi halkının zor günlerde Osmanlı Devleti'ne yardımcı olmasını istemektedir. Bu doğrultuda donanmaya yardım toplamak için kampanyalar düzenlemiş ve yardım yapan kişilerin isimlerini her sayıda belirtmiştir.

KAYNAKÇA

- Abidin Daver (1915a). “Şimal Denizi Muharebe-i Bahriye”, *Donanma Mecmuası*, S. 80, İstanbul.
- Abidin Daver (1915b) “İngiliz ve Fransız Donanmasının Zâiyatı”, *Donanma Mecmuası*, S. 86, İstanbul.
- Abidin Daver (1915c). “Vukuat-ı Ahire-i Bahriye”, *Donanma Mecmuası*, S. 75, İstanbul.
- Abidin Daver (1915d). Vukuat-ı Ahire-i Bahriye, *Donanma Mecmuası*, S. 76, İstanbul.
- Ahmed (H. 1333a). “Düvel-i Müttehede Amerika Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 139, İstanbul.
- Ahmed (H. 1333b). “Fransa'nın Maket Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 133, İstanbul.
- Ahmed (H. 1333c). “İtalyan Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 134, İstanbul.
- İsimsiz Makale (1914). “Devletlerin Kuvve-i Bahriyesi-Rus Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 50, İstanbul.
- İsimsiz Makale (1914). “Moskof Donanması Ne Oldu?”, *Donanma Mecmuası*, S. 66, İstanbul.
- İsimsiz Makale (1914). “Bahr-i Sefidde Fransa, İtalya, Avusturya Kuvvetleri”, *Donanma Mecmuası*, S. 69, İstanbul.
- İsimsiz Makale (1914). “Devletlerin Kuvve-i Bahriyesi-Yunan Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 51, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1333). “Amerika Filosu”, *Donanma Mecmuası*, S. 142, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “Düvel-i Muazzama Donanması-Amerika Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 171, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “Harbin Dördüncü Senesinde Düşman Zayıyat-ı Bahriyesi”, *Donanma Mecmuası*, S. 180, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “İngiliz Donanmasının Sahte Dretnotları”, *Donanma Mecmuası*, S. 187, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “İngiliz Taarruz-ı Bahriyesinin İkâmeti”, *Donanma Mecmuası*, S. 165, İstanbul.

- İsimsiz Makale (H. 1334) “İtilaf Sefâini Hakkında Bazı Malumat”, *Donanma Mecmuası*, S. 188, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “Rusya’nın Karadeniz Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 185, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1334). “Yeni İngiliz Harb Gemileri”, *Donanma Mecmuası*, S. 156, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1335). “Amerikan Ticaret Filosu”, *Donanma Mecmuası*, S. 190, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1335). “Fransa’nın Zâiyat-ı Bahriyesi”, *Donanma Mecmuası*, S. 192, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1335). “İngiltere’nin Yeni Sefâin-i Harbiyesi”, *Donanma Mecmuası*, S. 191, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1335). “İtalyan Bahriyesinin Zâiyatı”, *Donanma Mecmuası*, S. 192, İstanbul.
- İsimsiz Makale (H. 1335). “Yunanistan’ın Sefâin-i Ticariye Zâiyatı”, *Donanma Mecmuası*, S. 191, İstanbul.
- Karaman, Mehmet Ali (2017). *II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı, Askeri Matbuatı ve Siyasi Hayattaki Rolü*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Özçelik, Selahattin (2000). *Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti*, Ankara: TTK.
- Yekta Bahr (1915). “İtalya Donanması”, *Donanma Mecmuası*, S. 85, İstanbul.